

Milieuzorg op golfbanen

Zesde en laatste GEO-thema

Dit artikel is onderdeel van de reeks over de verschillende thema's van GEO en zoomt in op de zorg voor milieu en milieukwaliteit op de golfbaan. Door als golfbaan te laten zien dat er moeite wordt gedaan om zorgvuldig met lucht, water en aarde om te gaan, kan men rekenen op positieve reacties en een gezond milieu. Vanuit GEO wordt er wat betreft milieu en milieukwaliteit een onderverdeling gemaakt in vier thema's: waterkwaliteit, afvalwater, gevaarlijke stoffen en vervuiling en preventie.

Auteurs: Guido Hamelink en Sander Kristallijn, NLadviseurs

Het milieu, iets waarover iedereen zich wel eens zorgen maakt. Is het niet vanuit een oprechte bezorgdheid over de schade aan de aardbol, dan is het wel uit angst voor de milieu-inspecteur. Welke milieuaspecten zijn voor een doorsnee-golfbaan van belang en hoe kunnen we bijdragen aan de kwaliteit van het milieu? Veel golfbanen worden geregeld bezocht door de milieu-inspectie. Regelmatig worden er aantekeningen gemaakt en waarschuwingen of boetes uitgedeeld.

Milieuzorg kent voordelen

Een gezonde leefomgeving is niet alleen belangrijk voor planten en dieren, maar ook voor de mensen die er wonen, werken en sporten. Daarnaast levert zorgvuldige omgang met het milieu ook een kostenbesparing op. Een over-

vloedig gebruik van meststoffen en bestrijdingsmiddelen kost immers meer dan wanneer het is uitgebalanceerd op de grassoort. Daarnaast gebruiken veel golfbanen hun eigen oppervlaktewater voor irrigatie van de spelelementen. Dat een goede kwaliteit van dit water van belang is, moge duidelijk zijn.

1 Overleggen

Het kan een grote uitdaging zijn om bezig te gaan met milieuzorg. Waar moet je als baancommissie of greenkeeper beginnen? Een eerste belangrijke stap is het voeren van overleg tussen het bestuur en de greenkeeping en het peilen van het draagvlak om de milieukwaliteit te verbeteren. Wie heeft er goede ideeën en wie zijn er bereid om actief mee te denken? Er kan een tijdelijke werkgroep worden aangesteld.

Opslag dieselolie.

Wassen voor motervoertuigen raakt eveneens de Wet milieubeheer.

2 Inventariseer

De tweede stap is inventariseren. Het laten uitvoeren van een milieuscan door een adviesbureau of door de werkgroep zorgt ervoor dat er punten worden aangewezen waarop actie nodig is. Bij een verkennende inventarisatie kunnen de volgende vragen gesteld worden:

- Hoe wordt er omgegaan met gevaarlijke stoffen?
- Voldoen de werkplaats en andere onderhoudsfaciliteiten aan de wetten en regels die er gelden voor opslag en omgang

met gevaarlijke stoffen?

- Is het personeel voldoende opgeleid om met gevaarlijke stoffen en machines te mogen werken?
- Kan er meer gebruik worden gemaakt van minder schadelijke bestrijdings- en bemestingsmiddelen?
- Wat is de kwaliteit van het water dat de golfbaan verlaat in de vorm van afvalwater?
- Wat wordt er gedaan om vervuiling van het milieu te voorkomen?

De onderdelen van de golfbaan die ten minste aan bod moeten komen in zo'n inventarisatie zijn: de werkplaats, het clubhuis (inclusief de receptie, de golfshop en het restaurant) en de golfbaan zelf (inclusief de driving range).

En meten is weten. De kwaliteit van het water kan worden beoordeeld op het oog, maar ook door middel van biologische of chemische metingen. Het verbruik van bestrijdingsmiddelen en meststoffen wordt bijgehouden door de greenkeeping; het is duidelijk welke producten in welke hoeveelheden worden gebruikt en of ze op de juiste manier worden afgevoerd.

Belangrijke onderwerpen die minimaal onder de aandacht moeten komen bij het beoordelen van de milieuzorg op een golfbaan zijn de volgende:

- Inzichtelijk hebben waar afvalwater en oppervlaktewater naartoe stroomt vanaf het golfterrein.
- Een lijst hebben van alle gevaarlijke stoffen die zich op het terrein bevinden.
- Aan kunnen tonen dat er volgens de wetgeving op gevaarlijke stoffen wordt gehandeld bij het gebruiken, opslaan en de veilige afvoer van deze stoffen.
- Een up-to-date milieearchief: de overheid stelt dat er een milieearchief aanwezig moet zijn. Hierin moeten alle belangrijke documenten worden verzameld, zoals vergunningen, contracten, licenties en logboeken.

3 Planvorming: het milieuzorgplan

Het zijn simpele vragen, die vrijwel meteen voor speerpunten zorgen om de huidige situatie te

Groenafval en de Wet Milieubeheer

Terugkerende vraag bij golfbanen is: wat te doen met grasafval? Zagen we voorheen nog dat het merendeel van de greenkeepers de greenmaaierbakken leegte in het dichtstbijzijnde plantvak, tegenwoordig wordt maaisel veelal verzameld. Wanneer het maaisel blijft liggen op de plek van het maaien, is er niks aan de hand volgens de wet. Voor de golfbaanbeheerder geldt dat niet. Vaak kan het maai- en snoeiafval niet blijven liggen. Denk bijvoorbeeld aan het maaisel op de greens en tees en het snoeiafval van bomen op de baan. Het maaisel moet dus vaak verplaatst worden en als dat gebeurt, binnen of buiten het terrein, valt het in de categorie afval. Nu wordt het afval meestal op een afgelegen plek op het golfterrein gedumpt. Wettelijk gezien mag dit vaak niet; voor het verwerken en/of opslaan van afval zijn er namelijk vergunningen nodig en/of speciale voorzieningen. Het is daarom raadzaam groenafval ofwel te composteren, ofwel af te laten voeren.

Inzichtelijk maken waar het afvalwater naar toe stroomt.

verbeteren. Door het opstellen van een milieuzorgplan (door een eigen werkgroep of door een expert) kunnen praktische gedragsregels worden benoemd. Maak inzichtelijk welke milieurisico's van toepassing zijn en op welke wijze wordt gehandeld om de risico's in te perken. Daarna komt de praktische kant, het uitvoeren en zich houden aan de verbeterpunten.

"Maak inzichtelijk welke milieurisico's van toepassing zijn"

4 Ook zorgdragen voor het milieu buiten de golfbaan

Golfbanen moeten voldoen aan wettelijke eisen voor het veilig omgaan met en opslaan van gevaarlijke stoffen als olie, diesel en bestrijdingsmiddelen. Ook bij het afvoeren van deze gevaarlijke stoffen komen regels kijken om ervoor te zorgen dat dit veilig en verantwoord gebeurt. Hierbij staat niet alleen de kwaliteit van het leefmilieu op de golfbaan, maar ook dat van de omgeving centraal.

Verontreiniging van de bodem of het water is een groot probleem en de nachtmerrie van milieuwergroepen en waterschappen. Als men ervoor zorgt dat verontreiniging wordt voorkomen door

een zorgvuldige omgang met gevaarlijke stoffen en water, is er al veel gewonnen.

Kort samengevat wordt er aan de volgende zaken positief bijgedragen:

- De bedrijfsvoering heeft minimale risico's voor personeel door kennis en kunde.
- De golfbaan voldoet aan vigerende wet- en regelgeving.
- Er wordt bespaard op het verbruik van energie, grond- en meststoffen en bestrijdingsmiddelen.
- De golfbaan heeft begrip en sympathie van de omwonenden en een duurzaam imago.

Top-5 milieuzorgonderwerpen

Ter afsluiting nog kort de top-5 met belangrijkste milieuzorgonderwerpen op een rijtje.

- Waterkwaliteit: door de aanwezigheid van de golfbaan neemt de waterkwaliteit op en in de omgeving van de baan niet af. In het beste geval wordt de kwaliteit van het water verbeterd door het beheer van de golfbaan.
- Afvalwater: een golfbaan moet kunnen aangeven waar al het afvalwater en afwateringswater naartoe loopt zodra het de golfbaan verlaat.
- Gevaarlijke stoffen: de golfbaan moet voldoen aan de regelgeving met betrekking tot de opslag, omgang met en het (veilig) verwijderen van alle gevaarlijke stoffen. Het bijhouden van een register met alle gevaarlijke stoffen is dan

Overzicht van activiteiten die de Wet Milieubeheer raken en op de meeste golfbanen van toepassing zijn:

- Opslaan van propaan in een reservoir.
- Bovengrondse opslag van dieselolie.
- Composteren van groenafval.
- In werking hebben van een stookinstallatie.
- Lozen van afvalwater (afkomstig van activiteiten met motoren).
- Onderhouden en repareren van motoren, motorvoertuigen en andere gemotoriseerde apparaten.
- Wassen van (motor)voertuigen en werktuig-machines.
- Spoelen/reinigen van golfballen.
- Reparatie en klein onderhoud van werktuig-machines.
- Bereiden van voedingsmiddelen.
- Gebruik en opslag van bestrijdingsmiddelen.
- Opslag van werktuigen.
- Opladen van accu's bij meerdere acculaadstations.

"Ook bij het afvoeren van gevaarlijke stoffen komen regels kijken"

ook verplicht.

- Voorkomen van verontreiniging: de golfbaan zou moeten kunnen aantonen dat er op meerdere wijzen aandacht is voor het voorkomen van milieuvervuiling in het clubhuis, op de baan en in de werkplaats.
- Geschoold personeel: het personeel op de golfbaan weet welke risico's en gevaren er zijn wanneer er wordt gewerkt met gevaarlijke stoffen en is zich ervan bewust wat de golfbaan eraan doet om de milieukwaliteit te verbeteren.